

● INTERVJU Julia Svensson möter Peter Høeg

Peter Høeg har ännu en gång lämnat livet på Jylland för ett gästspel i offentligheten. Julia Svensson har pratat med honom om hans nya roman, litteraturen som lekplats och de inre elefanterna.

Med känsla för stollar

● Peter Høeg reser sig när vi kommer in rummet. Han är kortare än jag förställt mig. Det grånande håret på ända. Djupt liggande ögon. Gröna säckiga denimbyxor och randig T-shirt. Han ler och tar i hand. Ett fast handslag. Sedan bjuder han på ingefärste.

– Jag har bott i Afrika. Därför har ingefära en speciell plats i mitt liv. Det lyfter utan att speeda.

Sedan lutar han sig tillbaka i förlagets röda soffa.

Peter Høeg tröttnade på offentligheten efter "Fröken Smillas känsla för snö". Då gav han 150 intervjuer på ett år. Nu visar han sig bara när han skriver en ny bok.

Han har redan träffat massor av journalister här i det lilla rummet på förlaget Rosinante i Köpenhamn. Den nya romanen, "Elefantskötarnas barn", släpps samtidigt i både Danmark, Sverige och Tyskland.

Han är spänd på recensionerna. Inför "Den tysta flickan", som släpptes med buller och bång efter tio års liv i skymundan, var kritikerkåren oense. "Med känsla för snömos" var till exempel rubriken för Daniel Sandströms recension i Sydsvenskan.

– Det var mycket dramatiskt. Jag undrar fortfarande över kritiken. Kanske har det att göra med att det var en mycket komplicerad bok? Det var första gången jag skrev om medvetenhet, hjärta och religion, så det fick också en chockeffekt. Det kan vara en förklaring.

En elefantskötare, som i den nya bokens titel, är någon som har en inre elefant att ta hand om, en våldsam passion. Det har uppskattningsvis 50 000 andra danskar – däribland några Peter Høeg känner. Men inte han själv.

– Jag upplever mig själv som rätt genomsnittlig och normal. Min mamma har en elefant, hon är en mycket intensiv person. Men det är en väldigt snäll elefant.

"Elefantskötarnas barn" handlar om barnen till två passionerade stollar. Fadern är präst, modern spelar orgel. När föräldrarna en dag försvinner slungas syskonen Peter och Tilte ut i ett äventyr bland excentriska new age-ledare och kloakentreprenörer med klasskomplex. Barnen flyr undan sekter och kriminella grupper.

Huvudkaraktären Peter, en fjortonåring där femtiotreåringens berättarröst lyser igenom, dök upp när Peter Høeg blev ombedd att skriva en barnbok – vilket han tackade nej till efter några veckors försök.

"Børnebog" är barnbok på svenska, förklarar han. Sedan berättar han att han för första gången tänker sig en bestämd publik för sin bok.

– Jag ser framför mig en familj av flera generationer som läser tillsammans. Som familjemänniska söker jag alltid sammanhang där jag kan umgås jämlikt med barnen. Man kan känna en djup gemensam glädje när man läser högt ur Astrid Lindgrens böcker. Det är en dröm att skriva något som når människor i olika åldrar.

Peters storasyster Tilte är en rödhårig flicka med skinn på näsan. Lite som Pippi Långstrump. Eller Smilla. Eller en inverterad Lisbeth Salander.

– Jag har alltid önskat mig en syster. Jag tror att den svåra vägen till kvinnorna är lättare då. Och jag känner att det kvinnliga har ändrat sig och tar större plats i kulturen än det gjorde förr. Förändringen av det kvinnliga i vår djupare medvetenhet, kommer till uttryck i mina och andras böcker.

"Fröken Smillas känsla för snö" var en av de första storsäljarna i den skandinaviska spänningslitteraturen. Hur ser du på deckarboomen?

– Jag läser inte så mycket. Jag har läst så mycket i mitt liv att jag inte längre behöver input utifrån. Precis som jag har vänner som är kompositörer, som aldrig lyssnar på musik.

– Men jag älskar spänning. När jag var barn läste jag Tintin och Tarzan. Jag hade stora upplevelser med Enid Blytons Fem-böcker. När jag blev äldre läste jag "Greven av Monte Cristo", Shakespeare och Borges. Jag tycker inte att det är mindre fint att ha en stor upplevelse med Tarzan än att ha det med Borges. Det är en artificiellt skapad skillnad, som har att göra med att upprätthålla en hegemoni.

När "Fröken Smillas känsla för snö" kom ut var Peter Høeg 35. Nu är han 53. Han har flyttat ut på landet, skiljt sig och lever sedan fem år med en ny sambo, som är kock. Men egentligen har inget förändrats.

– Min vardag ser ungefär ut som när jag var trettio. Då var det tre saker som betydde något: att ställa upp för

FAKTA

Peter Høeg

● **Född:** 1957.

● **Bor:** i Norre Snede på Jylland, med sambo och barn.

● **Bakgrund:** innan han blev författare har han bland annat pluggat litteraturvetenskap i Köpenhamn och jobbat som idrottslärare och sjöman.

● **Aktuell med:**

"Elefantskötarnas barn", som har sålts till tolv länder. Det tyska förlaget Hanser har upprättat romanens fiktiva ö Finø på internet, under namnet www.tiltes-insel.de.

● **Tidigare verk:**

Debuterade 1988 med "Föreställningar om det tjugonde århundradet". "Berättelser om natten" kom 1990. Fick internationellt genombrott med "Fröken Smillas känsla för snö" (1992). Efter "De kanske lämpade" 1993 kom "Kvinnan och apan" 1996. Därefter drog han sig tillbaka i tio år. "Den tysta flickan" (2006) utkom i över tjugo länder.

mina barn, min kärlekspartner och mina vänner. Att skriva så bra som jag kunde. Att komma lite djupare in i mig själv. Allt annat – offentligheten, resor, pengar, upplevelser som film och teater – kom längre ner på listan. Detta har inte ändrat sig. Men känslan av att ha kortare tid kvar innan jag dör är mycket starkare idag än den var för femton år sedan. En enda lång arbetssträcka. Jag måste prioritera ännu noggrannare.

Sedan många år bor Peter Høeg i Norre Snede på Jylland, i närheten av den spirituella ledaren Jes Bertelsens "Vækstcenteret". Bertelsen, som från början är doktor i idéhistoria, undervisar i medvetandeträning och meditation. Deras vänskap har väckt uppståndelse. Bland annat fick Peter Høegs förra roman kritik för att vara reklam för en religiös sekt.

Peter Høeg förklarar:

– Vækstcenteret är ett försök att göra en icke trosbaserad, icke new age och icke dogmatisk gemenskap där människor bor nära varandra och mediterar tillsammans varje dag. För att hitta djup i en annars stressig tillvaro. Detta är ovanligt i Skandinavien. Men nu samarbetar vi med universitetet och medverkar i en tankesmedja för den danska folkskolan. I alla fall den danska offentligheten börjar förstå att det här med Vækstcenteret, jag och Jes Bertelsen, inte handlar om religion eller new age.

Också i den nya boken lyser Peter Høegs egen jakt på inre frid igenom. I historiens eskalerande galenskap stannar syskonen ibland upp och resonerar kring dörrar till alternativa världar, ensamhet och att det aldrig är för sent att få en lycklig barndom.

Hemligheten bakom det upphöjda och professionella lugn som svävar över Peter Høeg är att sitta på en kudde. Så har han mediterat varje dag i 25 år. Men att skriva har också blivit en ritual. Varje morgon efter frukost håller koncentrationen i två-tre timmar – mer blir det inte när han är hemma och har barn omkring sig. Den tredje meditationsformen är att träna hjärtat. Att vara vänlig.

– Vänlighet är inget som kommer automatiskt, särskilt inte för en egoistisk person som jag. Det är något man kan träna dagligen med sina barn och sin käraste. Att vara för fylld av mig

själv blir ett hinder. Att träna mentalt och få ro i min vardag handlar om att få mer kontakt med mig själv och mina medmänniskor.

– Du och jag upplever förmodligen helt olika saker, trots att vi sitter i samma rum, säger han.

Det enda under intervjun som får Peter Høeg att skruva lite på sig i soffan är minnet av den svenska Expressen-journalisten Natalia Kazmierska som kom oanmäld och knackade på. 2005, då han inte hade visat sig offentligt på tio år.

Han kippar efter andan.

– Jag var naiv. Jag kände tillit till den journalisten. Det var imponerande att hon rest genom halva Danmark för att hitta mig. En ung flicka som står och knackar på. Henne vill man inte köra bort. Men jag sa att "du får inte säga nu att jag skrivit en ny bok, för då kommer det en enorm press på mitt liv och på mina barn". Men hon skulle få den första och största intervjun senare. Hon lovade.

– Så reser hon hem och då kommer det. Krasch! I alla europeiska tidningar och i USA.

Peter Høeg slår ut med armarna.

– Jag hade glömt under de tio år jag dragit mig undan hur stor pressen är på er journalister. Jag kommer aldrig mer att lita på en journalist. Hon fick en fjäder i hatten och *the breaking news*.

Det är dags att ta porträttbilder. Peter Høeg har redan gjort klart att han inte vill gå ut bland människor. Så det blir vid ett stort fönster i trapphuset.

Han har förberett för fotograferingen.

– Jag har med en extra tröja. En svart polo. Så jag kan ha den, eller den här randiga?

När han hoppat upp i fönsterkarmen frågar fotografen Linda Axelsson om han sitter någorlunda bekvämt.

– Jag vill att det ska vara en bra upplevelse för dig, svarar han då.

TEXT: JULIA SVENSSON
kultur
@sydsvenskan.se

FOTO: LINDA AXELSSON
linda.axelsson
@sydsvenskan.se

